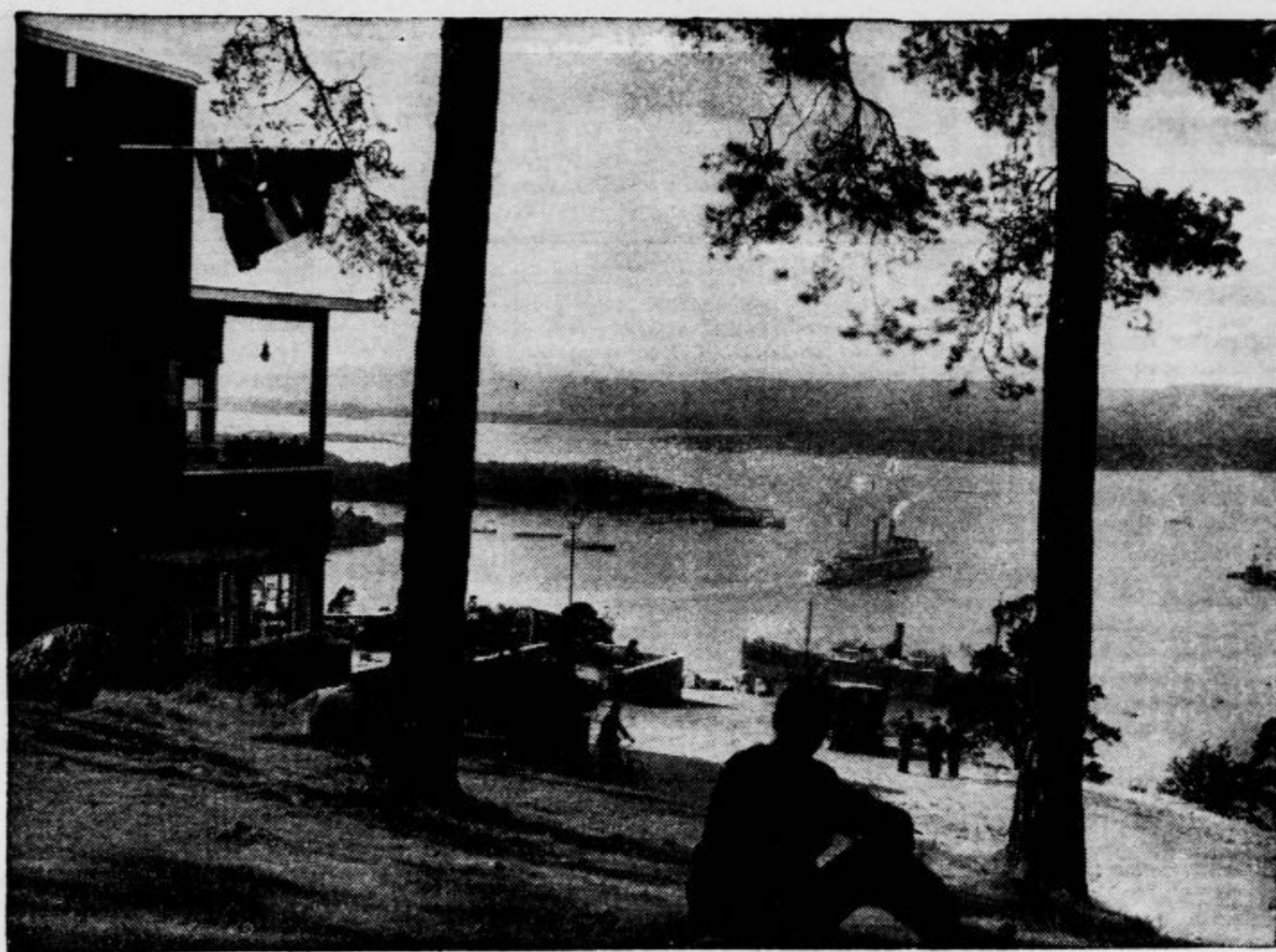

Pogled na Oslo fjord

Življenje v norveškem Oslo fjordu je bilo v mirni dobi — kakor priča ta slika — naravnost idilično. Zdaj gospodarijo v zalivu nemške vojne ladje

Švedsko železo in Nemčija

Neizčrpna bogastva na skandinavskem severu — švedi izvažajo železno rudo v sirovem stanju

Nahajališča železne rude na severnem švedskem predstavljajo pravo naravno čudo. V njih pridobivajo letno 8 do 13 milijonov ton in večji del tega gre za izvoz. Rudno bogastvo švedske je neizčrpno, kolikor je mogoče rabiti to besedo. Vsekakor zadostuje za dolge, dolge čase, če postavimo, da ga bodo še nadalje izkoriščali v sedanjih količinah. Izračunali so, da znaša celotna množina švedske železne rude okroglo 3 milijarde ton, bržkone pa še več. Pri tem gre za najboljšo rudo. Samo Rusija ima v nekaterih nahajališčih še boljše rudo. Švedska ruda vsebuje do 70 odstotkov železa, razen tega skoraj nima primesti, ki jih v plavžih ne vidijo radi, ker železo in jeklo kvarijo. Predvsem nima skoraj nobenega žvepla, ki dela železo krhko.

Pri tem so pogoji za pridobivanje tega bogastva zelo ugodni. Na mnogih mestih se raztezajo 30 do 40 m debele žile rude skozi gore. Greben gora ob jezeru Luosajärvi je iz najboljših rude. Švedska sama nima posebno razvite železarske industrije, ker ji primanjkuje kuriva, zato izvažajo rudo pretežno v sirovem stanju. Seveda je ta izvoz za švedsko izvozno trgovino ena najvažnejših postavk. Že v mirnih časih so dobivali švedi za svojo rudo letno 150 do 200 milijonov kron. Ni pretirano, če trdimo, da gre znani visoki švedski življenjski standard na rovaš zemeljskih zakladov, predvsem železne rude.

Nemčija je bila med glavnimi odjemalci švedske železne rude in velik del sedanjih dogodkov temelji, kakor znano na tem odjemu. Navzlic temu pravijo nemški viri v zvezi z zadnjimi dogodki, da je postala Nemčija po zaslugi zbiranja starega železa v veliki meri neodvisna od uvoza tuje rude. Po nemškem štiriletnem načrtu je delež domačih nemških sirovin v nemški železni in jeklarski industriji od 1.1929. do 1939. narasel od 49 na 67 odstotkov. V vojnem času more Nemčija, vedno po trditvah istih virov, ta delež še povečati. Tako bi mogla baje samo z uporabo starih železniških naprav pridobiti 10 milijonov ton železa. Če

upoštevamo, da stopijo v vojnem času potrebe drugih industrij po železu v ozadje in da je oboroževalna industrija sama na sebi bolj skromen odjemalec železa in da imajo zanj druge kovine veliko vlogo, tedaj bi bilo sklepati, da nemška vojna industrija nikakor ni v katastrofalni odvisnosti od uvoza železne rude. Tako pišejo vsaj nemški listi.

Sončni mrk v filmu

V bližini Big Benda v Teksasu je odpravi Haydenovega planetarija v Floridi prvič uspelo snemati krožni sončni mrk. Ko je 7. t. m. luna zakrila sonce, so ta dogodek iz višine 5000 m posneli na filmski trak. Naslednji podobni sončni mrk bodo imeli tam šele 1.1994. V Evropi sončni mrk 7. t. m., kakor znano, ni bil viden.

Nemški vojaški poveljnik na Norveškem

general von Falkenhorst

Vojaki padajo iz letal...

Letalska pehota v Franciji

Po ruskem vzorcu so tudi v Franciji začeli organizirati posebne vojaške oddrede, ki imajo naziv letalske pehote. Vojaki teh oddelkov nimajo nikakršnega neposrednega odnosa do letalstva, kajti letala so za nje samo novo transportno sredstvo.

Dasi tem vojakom ni treba poznati načel zračne navigacije, vendar pa morajo imeti posebno telesno konstitucijo, kakršna se zahteva od letalcev. V novo četo se sprejemajo samo dobrovoljci, ki jih zdravniški skrbno preiščejo in jih poveljstvo šele potem dodeli v letalske čete, kadar je dognano, da so trdnega zdravja, krepkih pljuč, dobrih živcev in pred vsem brez vsakih srčnih hib. Letalska pehota ima bele šleme, vsak vojak pa ima po dve padali. Eno je rezervno za primer, da bi se prvo ne odprlo. Oborožena je, kakor ostala pehota, le da

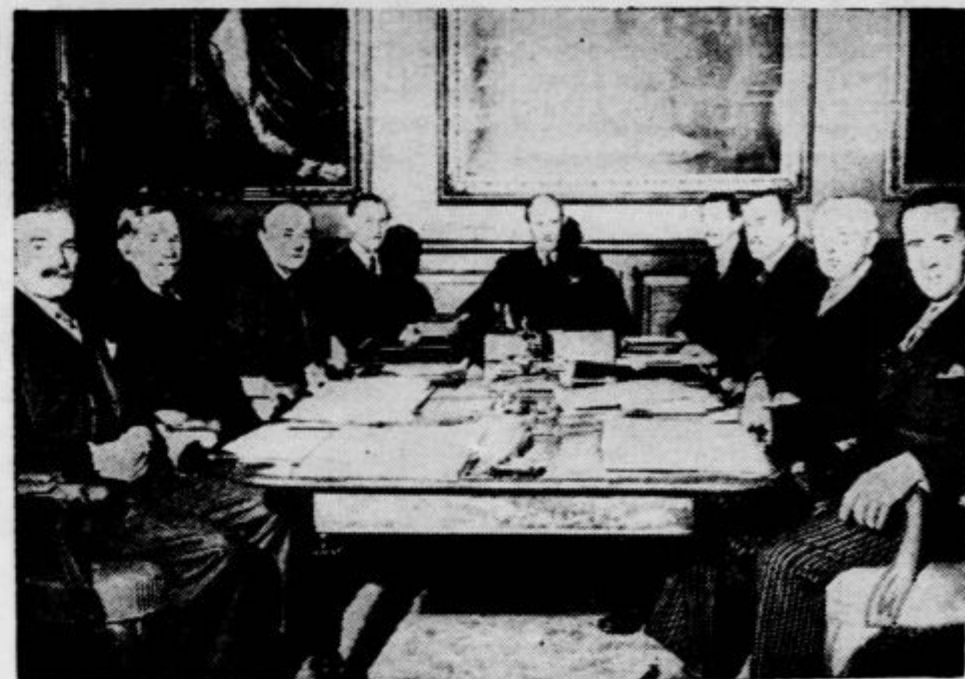
ima posebno močne čevlje in torbo z večjo zalogo živil.

Letalska pehota se vadi na naslednji način: Ko se vojaki vkrcajo, jih dvigne letalo v čim večjo višino, nato dela z njimi razne akrobacije, da se privadijo vsem možnostim, ko pa prileti nad določeno točko, se odpre na dnu letala loputnica in skozi odprtino padajo drug za drugim vojaki, dočim se letalo premika v krogu s čim manjšim premerom. Skozi odprta vrata zmečejo vojaki tudi zavoje z municijo in hrano ter dele manjših topov, ki se dajo takoj sestaviti. Vse se seveda pomeče na zemljo opremljeno s padali. Te posebne čete so že tako dobro izvežbane, da ne traja več kot 6 minut, da se po odskoku zberejo, sestavijo topove in strojnice ter začno predpisane operacije. Določene so samo za napade na oddaljena železniška križišča, na mostove in važne vojaške objekte. Na zapadnem bojišču so seveda neuporabne, ker je ozemlje tam tako gosto naseljeno in zasedeno z vojaštvom, da jih vsakdo lahko opazi že ko se spuščajo z letala. Njihove akcije so mogoče v redko naseljenem ozemlju.

Predor namesto mostu

Ameriško vojno ministrstvo je sprejelo načrt, po katerem se zgradi avtomobilski predor, ki bo vezal južni konec Manhattankega polotoka pod njunorjskim pristaniščem in Guvernerskim otokom. Kier je newyorška garnizija, z Brooklynom. Ta predor bo imel štiri vozišča, ki bodo merila skupaj nad 3 km. Gradbene stroške so preračunali na 80 milijonov dolarjev. Vojno ministrstvo je pred nedavnim iz strateških razlogov odklonilo gradnjo ustrežajočega mosta namesto tega predora, ki bo dosti dražji, a varnejši.

Balkanska konferenca v Londonu

Konferenca britanskih poslanikov iz jugovzhodne Evrope v Londonu je končana. Na sliki vidimo angleške diplomate, in sicer sedijo od leve proti desni: sir Ronald Campbell (Jugoslavija), sir Fedgindard Hoare (Rumunija), sir Knatchbull-Hugessen (Turčija), sir Percy Lorraine (Italija). Predseduje lord Halifax (v sredi). Na desni sedijo: sir William Seeds (Rusija), sir Charles Palera (Grška), O'Maly (Madžarska) in George Rendell (Bolgarija)

Med Narvikom in Oslom

Laponci in njihova noša — Trideset skled na hotelski mizi

V Narviku, proslulem norveškem izvoznem pristanišču, opazi tujec že na postaji nenavadne postave. To so Laponci, ki pa so čisto drugačni, nego bi si jih človek predstavljal. Pred vsem so pisani, bolj pisani nego pri nas cigani in nego bi si predstavljal prebivalce severnih pokrajin. Sploh napravljajo Narvik vtis mesta, ki bi lahko ležalo nekje v Srednji Evropi, tako nežne in žareče so poleti barve njegovega fjorda. V mestu obdčuješ modre čepice Laponcev, ki so okrašene z rdečimi peresi in šopi. Oblike predstavljajo veličnoma modre jope, ki so preprežene z rumenimi in rdečimi progami, pa delajo skoraj vtis opernih kostumov. Izpod modrih čepic žarijo temno rjavi obrazi z močnimi lici in v mongolskimi očmi. Nenavadni so tudi koničasti laponski čevlji, h katerim nosijo mnoge mlade žene svilene nogavice. Na gorah nedaleč od Narvika se pasejo črede severnih jelenov, ki nadomestujejo laponskemu ljudstvu denarno glavnico. Ti severni jeleni dajejo Laponcu jed, pijačo in obleko. Po številu njegovih živali se ceni njegovo bogastvo.

Kakor se v severni Norveški seznanis z enim izmed redkih primitivnih ljudstev v Evropi, tako se v njenem osrčju seznanis z zibelko pragermanske kulture. Tu vidiš mnoge hiše iz borovih debel, ki štejejo že po sedem sto let. V bližini Vossa stoji najstarejša lesena hiša na svetu, ki so jo postavili pred okroglo 1000 leti in so jo spremenili v muzej. Nekoč je Normancem rabila kot orožarna in jedilna shramba. Slikovite norveške narodne noše so preživele čase razcvita in še danes so v rabi poročni pasovi, kakršni so uporabljali pred tisoč leti. V vsaki kmečki hiši nahajaš prastare vdolane lesene postelje, ki spominjajo malo na kabine kakšnega prekomornika. V velikih sodih varijo kakor pred stoletji pivo in ga pijejo iz majhnih čaš z zmajskimi glavami.

Navzlic temu se vsa ta starina dobro razume z napredkom našega časa. Iz kakšne prastare kmetijske hiše se lahko telefonsko razgovarjaš z vsem svetom ali pa poslušas tam radijske oddaje iz New Yorka.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da je pristanišče Narvik, odkar so ga zapustili nemški vojaški oddelki, v plamenih;

da je nemška okopnica »Admiral Scheer« tudi po italijanskih poročilih torpedirana; da se švedske oblasti v Göteborgu z veliko naglico pripravljajo na morebitno vojno;

da prihaja petdeset odstotkov nemškega uvoza po Donavi;

da je ameriški raziskovalec admiral Byrd prispel z Južnega tečaja v Santiago de Chile;

da je nemški dramatik Werner Schulenburg prevedel Mussolinijevo dramo »Sto dni« v nemščino;

da bo Italija uvedla še tretji brezmesni dan v tednu;

da bo Amerika začela zaveznikom dobavljati lovška letala, ki letijo z brzino 800 km na uro;

da bo papež v kratkem sklical konzistorij in da bo ob tej priložnosti imenovanih štirinajst novih kardinalov;

da je bil sin madžarskega regenta Horthyja okraden na potovanju.

Največji žitnici na svetu

Kanada in Avstralija sta največji žitnici na svetu. Lansko leto je obema deželama prineslo rekordno letino, tako da sta oboje angleški koloniji izenačili deficit zadnje smeriške letine.

A NEKDOTA

Pevce Caruso je gostoval v Buenos Airesu v »Glumacihi«. V zadnjem trenutku je baritonist zbolel. Ravnatelj gledališča je bil obupan, ker ni vedel, kdo bi mu mogel zapolniti prolog. Ko je Caruso zvedel za njegovo zadrego, se je ponudil, da on zapolni ta uvod namesto baritona. Tako je potem tudi storil, na kar je zapel še arijo harlekina v drugem dejanju. Tako je v tej operi imel ulogo tenorista, baritonista in drugega tenorista.

VSAK DAN ENA

»Kaj bo to nevarna operacija, g. doktor?«
»Kako pa si domišljate, da je mogoče za 500 dinarjev izvršiti kakšno nevarno operacijo?«
(»Politiken«)

MICHEL ZEVACO:

89

Don Juan

ROMAN.

»Res je,« je dejal Franc I., ki ga je preplah spremljevalcev nenadoma pomiril. »Ravnaj torej po svoji pameti. Toda podvizaj se!...«

»Essé in Sansac, varujta njegovo veličanstvo. Kar koli bi se zgodilo — ne ganita se z mesta in prepustita vso stvar meni!«

Loraydan je krenil proti ograji Arronškega dvorca, med tem ko so se kralj, Sansac in Essé umaknili proti Turquandovi hiši. Loraydan je stiskal v roki meč, ki ga je bil izdrl.

»Gospod,« je rekel, »na poti ste nam!«
»Ni mogoče,« se je zasmajal neznanec. »Isto je bilo meni na jeziku!«

Loraydan se je zdrl.

Ta glas! Oh! Grof je mahoma spoznal njegov božajoči, pikri, vznemirljivo mladostni zvok. Ta glas!

»Na mojo dušo!« se je zagrohotal sam pri sebi. »To je Spanec ki je ubil očeta moje plemenite neveste Leonore de Ulloa! Tisti je, ki ga moram poiskati izzvati in ubiti! Kralj in cesar, oba tako hočeta! Don Juan Tenorio!«

Loraydan se je zlobno radoval. V srcu mu je kipele prešernost kockarja, ki vidi, da se mu sreča smehlja pri slehernem lučaju.

Pazi, igralska duša! Varuj se pasti, ki ti jo morda nastavlja usoda prav ta mah!

Loraydan se je radoval. Bil je srečen, kakor še nikoli ne.

Kako? Kaj? Res je bil Juan Tenorio?... Izmed vseh tisoč in tisoč ljudi, ki bi jih bilo utegnilo naključje v tem trenutku privedi semkaj, bi si bil, da je mogel izbirati, goreče zajezel prav Juana Tenorija, edinega, ki bi ga razumel... tu, v teh okoliščinah!...

In res je bil don Juan Tenorio!...

Don Juan je bil edini zmožen, reči in storiti tisto, česar je Loraydan potreboval, da pogubi Klotarja Ponhuškega!

In ko je Loraydan spoznal dona Juana, je sam pri sebi vzkliznil:

»Da vidiva, čigava bo zmaga, Klotar de Ponhuška!...«

Don Juan Tenorio je komaj utegnil odgovoriti, ko je ta povzel:

»Izvolite nam prepustiti mesto. Hvaležni vam bom.«

»Moja hvaležnost bo brez mej, če blagovolite sami oditi!«

»Gospod, mi smo štirje, vi pa ste sami. Po vsej pravici...«

»Kadar gre za ljubezen, pravica nič ne velja! Kolikor je vredna vaša, je vredna tudi moja, pa da vas je tisoč.«

Loraydan se je zabaval. Nastopal je z izbrano vljudnostjo olikanih plemičev tiste dobe. Donu Juanu je zavirala kri. Loraydan je nadaljeval:

»Najbrže ne veste, gospod, s kom imate opravka: tu gre za visoko osebo...«

»Pa da je višja od španske sierre, meni nič mar.«

»Za zelo visoko, vladarsko osebo...« je z mračnim veseljem nadaljeval Loraydan.

»Vladarsko osebo? Pha, gospod, kakor da se ne čutim sam vladarja! Tu je kneževina pustolovštine, vojvodina ljubezni... Kdo se drzne trditi, da je na tem ozemlju vaš vladar višji knez ali vojvoda od mene!«

Don Juan se je zasmajal in izdrl meč.

Franc I. je storil dva koraka proti njemu in zarohnel:

»Dovolj!... Spravite se! Izginite, tako mi peklenščka, ali pa vas dam vreči v Temple, ki ni daleč odtod!«

»Hoj!« je rekel don Juan. »Če mislite Amorjev tempel, kamor sem baš namenjen, vam rade volje ustrezem. Toda kdo ste, gospod, ki govorite z menoj tako po kraljevsko?«

»Francoski kralj!...«

Komaj sta bili Francu I. ušli ti dve besedi, se jih je že bridko kesal. A kralj ni vedel, kakšnega nejeverneža ima pred seboj. Don Juan ni niti za trenutke verjel, da res govori s francoskim kraljem. Vzravnal se je kakor jezen petelin:

»Kralj ste? Kralj Franc? In vas ni sram, da to razglašate? Vi, gospod kralj, rodbinski oče, ki bi morali ob tej uri ležati v zakonski postelji! Fej, gospod kralj! Namesto da bi dajali podložnikom zgled vzdržnosti in kreposti! Kakor hitro srečam

kraljico, vas zatožim zaradi tega nevrednega vedenja!«

Franc I. se je penil od togote. Essé in Sansac nista vedela, kaj bi. Kdo ve, kje bi se bila ustavila pridiga dona Juana, da ga ni Amauri de Loraydan mahoma naskočil.

Napad je bil tako nagel, da se je presenečeni don Juan komaj umaknil.

»Bogme!« je vzkliznil, »to je zavratnost, ki se plemiču ne spodobi!«

Po bliskovito je izdrl rapir in nastopil. Loraydan je spoznal, da je odločilni trenutek prišel. S pogumom človeka, ki je sklenil postaviti vse na kocko, je planil proti donu Juanu, ne meneč se za nevarnost, da ga prebode, in z roko odbil njegovo meč.

»Tako mi luči božje!« je vzkliznil Franc I., prevzet od tolikšne hrabrosti, »pazite se, Loraydan!«

»Ne skrbite, sire!...«

Kralj, Essé in Sansac so videli samo še vrtnec nerazločnega mahanja in besnega renčanja, ki je čez nekaj trenutkov izginil v temo... v tisto stran, kjer je bil Temple.

Čez minuto ali kaj se je Loraydan vrnil.

Gredeč je brisal rapir v vogal plašča... da brisal ga je, kajti Loraydan je delal zmerom tisto, kar je bilo treba. Pri njem ni bilo nič zama, nič brez namena.

Kralj je opazil njegovo početje in vzkliznil:

»Ubil si ga!...«

